

ДО:
Директора на РИОСВ Велико Търново
инж. Мая Радева

Възражение

ПОДАТЕЛ: Сдружение „Балканка“, гр. София, ул.Челопешко шосе №26
/булстат 176566443/, email: info@balkanka.bg

ЧРЕЗ СВОЯ ПРЕДСТАВИТЕЛ: инж. Иван Георгиев Пандъков,
Председател на УС в Сдружение „Балканка“

АДРЕС ЗА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ: гр. София, ул.Челопешко шосе №26, email:
ivanpandakov@gmail.com

ОТНОСНО: Съобщение по чл. 5, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Наредбата за ОВОС), във връзка с уведомление на „Станчо Хаджидимитров“ АД за „Водовземане от р. Янтра с цел възобновяване на дейността по производство на електроенергия и изграждане на рибен проход на ВЕЦ „Каломен“

УВАЖАЕМА ГОСПОЖА РАДЕВА,

С настоящето становище възразяваме най-категорично срещу Съобщение за инвестиционно предложение “Водовземане от р. Янтра с цел възобновяване на дейността по производство на електроенергия и изграждане на рибен проход на ВЕЦ „Каломен”, с възложител „Станчо Хаджидимитров“ АД /отг. на 25.04.2023 г./ :

<https://www.riosvt.org/wp-content/uploads/2023/04/%D0%A1%D1%8A%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-5.doc>

От съобщението става ясно, че покрай процедура за изграждане на рибен проход се прави опит да се възобнови работата на ВЕЦ Каломен със съществуващи съоръжения.

Намираме инвестиционното намерение като необосновано, неизяснено, нецелесъобразно и противоречащо на материалния закон, като в същото време дейностите, които е предвидено да бъдат извършени, ще доведат до поредното унищожаване въздействие върху местообитания на защитени видове в Натура 2000 зона, а освен това са недопустими съгласно заповед на Министъра на околната среда и водите за обявяване на 33 Река Янтра обявена със Заповед №РД-401/12.07.2016 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 62/2016 г.), изменена и допълнена със Заповед №РД-1068/07.11.2022 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 90/2022 г.).

I. Фактическа обстановка съгласно съобщение на РИОСВ до инвеститора

- ИП попада в повърхностно водно тяло, поречие Янтра, с код BG1YN900R1015.
- ИП попада в защитена зона BG0000610 „Река Янтра“ за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, която представлява и зона за защита на водите по чл. 119а, ал. 1, т. 5 от Закона за водите – зона за местообитания.
- ИП попада в зона за защита на водите по чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите и в уязвима и чувствителна зона, с код BGCSAR104 по чл. 119а, ал. 1, т. 3 от същия закон.

II. Предистория

ВЕЦ Каломен е стара ВЕЦ, наш стар познайник, за който сме изпращали доклад в БДДР за извършено посещение на 25.12.2015г., на който нямаме получен отговор до ден днешен - 8 години.

С предишно наше посещение и доклада към него може да се запознаете от видеата и снимките, качени в нашия сайт: <https://dams.reki.bg/0121-dam/2015-12-25>

При посещението, река Янтра, малко преди град Търново, беше напълно пресушена в участъка на деривационното водовземно съоръжение и сградата на ВЕЦ-а. Тук ще отбележим, че става въпрос за установена и документирана нередност в експлоатацията на съоръжението, преди да се стигне до последващ спор между инвеститора и БДДР, свързан с увеличаване капацитета на централата!

На 04.03.2022г., след преглед в регистъра на БДДР се натъкнахме на информация за разрешително №111401113 със срок на действие 20.06.2021г, за което подадохме сигнал до БДДР, тъй като след справка с регистъра на Агенцията за устойчиво енергийно развитие установихме, че централата продължава да работи след крайната дата по разрешително. В регистъра е записано също така, че БДДР е издала решение № РР-01-16/01.07.2021, с което директорът на БДДР е постановил правилно отказ за продължаване на разрешителното, като бяхме информирани в отговор от БДДР, че актът се обжалва в съда.

Във връзка с цитирания постановен отказ от БДДР е образувано административно дело във ВАС по жалба на "Станчо Хаджидимитров" АД срещу решение № 673/07.02.2022 г., постановено по адм. дело № 8713/2021 г. по описа на Административен съд - София-град, с което е оставен в сила акта на директора на БДДР за ОТКАЗ за удължаване на разрешителното.

С решението на съда може да се запознаете от следния линк:

<https://info-adc.justice.bg/courts>

Делото във ВАС приключва със следния текст:

"ОСТАВЯ В СИЛА решение № 673/07.02.2022 г., постановено по адм. дело № 8713/2021 г. по описа на Административен съд - София-град.

Решението не подлежи на обжалване."

Решението е от 27.06.2022г. Справка с регистъра на АУЕР показва, че ВЕЦ-ът продължаваше да работи 1 година след изтичане срока по разрешителното за водовземане по ЗВ. А както става ясно, е оставен в сила и отказа на БДДР за удължаване.

По интересната информация, върху която заостряме вниманието на органите на МОСВ е следната, която четем от решението на съдиите:

"Обосновано и правилно административният съд е приел, че титулярът на разрешителното е нарушил условието на разрешителното, за чието действие се иска продължаване, като нарушението касае по-точно раздела "Схема и технически параметри на съоръженията", като е изградил нова сградоцентрала без инициране на процедура по изменение на разрешителното в съответната част пред Басейновата дирекция. Правилно съдът се е позовал на нормата на чл. 46а ЗВ, която предписва изменението на разрешително да предхожда издаването на разрешение за строеж."

"В случая то било издадено без съобразяване дали намерението на титуляря е допустимо спрямо нормативната уредба в областта на управление на водите и Плана за управление на речните басейни."

От изложеното по-горе считаме, че инвеститорът е изградил изцяло нови съоръжения(сградоцентрала и хидроагрегати) без да е провел необходимите процедури за допустимост, като считаме също така, че с оглед на това, че ВЕЦ-ът попада в Natura 2000 защитена зона Река Янтра (BG0000610), процедурите по ЗООС и ЗБР също са били задължителни(нещо, което дори не е споменато, както знаем).

От написаното до тук става ясно следното, че всякакви предишни права, с които се е ползвал инвеститорът от изградените съоръжения в имоти публична държавна собственост са безпредметни и настоящата процедура е за изцяло ново ИП. Освен това, както е видно, инвеститорът възнамерява да си възобнови дейността, само, че не става ясно, коя дейност възнамерява да възобнови, тъй като от спора пред съда е видно, изграждането на съвсем нова сградоцентрала с 3 хидроагрегата, което и съдът подчертава, че се е случило без изобщо да е изяснено дали това е допустимо, а пък инвеститорът според съобщението ще възобновява работата с два агрегата...

Считаме, че с настоящето ИП се цели да се заобиколи тази малка подробност, като ИП се разглежда като съществуващо и оценявано в предходни етапи на работа, а това не е така.

Настояваме при провеждане на цялата процедура за съоръженията, разположени в коритото на реката, Инвеститорът да се разглежда като нов, а предстоящото хидроморфологично изменение в резултат възобновяването на работата на ВЕЦ да се разглежда като ново хидроморфологично изменение, каквото е действително, а не да се оценява само рибният проход като допустим, а ВЕЦ-ът да си се разглежда като съществуващ, при положение, че за него никога не са правени никакви официални и действителни оценки.

Абсолютно по аналогичен начин и с абсолютно равен старт ние можем да обясним инвестиционно предложение за събаряне на въпросния бент, изграден в коритото на река Янтра. В такъв случай, настояваме, РИОСВ да не ни лишава от това наше бъдеще право върху съоръжения, разположени в имоти публична държавна собственост, като игнорира някои важни обстоятелства, разглеждайки ИП като съществуващо, върху което инвеститорът има някакви права. Каквито и права да е имал някога предишния собственик на централата, подчертаваме Централата, те са загубили своето правно действие с решение РЕШЕНИЕ № 6320 от 27.06.2022 г. по описа на ВАС, особено по отношение на водовземното съоръжение, което се намира в реката. За водохващането, разположено в имот публична държавна собственост, доколкото ни е известна информацията получавана по ЗДОИ, собственикът никога не е имал каквито и да било права да иницира каквото и да било строителство.

III. Отсъствие на права на кандидата за процесното ИП да го инициира и осъществи.

Съгласно съобщението от сайта на РИОСВ и волеизявлението на кандидата, част от предвидените дейности, ще се извършват в имот:

- **35465.24.101**, предназначение на територията „територия, заета от води и водни обекти“, НТП „водно течение, река“, площ 53,527 дка – водовземно съоръжение (бент), рибен проход;

Както изяснихме в точка I старото разрешително за водовземане е с изтекъл срок, с постановен отказ, влязъл в сила след окончателно решение на ВАС. Кандидатът тепърва ще кандидатства за ново разрешително за водовземане, което значи, че никакво разрешително за водовземане в момента не съществува в правния мир, за да предявява дори минимални права.

Така или иначе става ясно, че всякакви строителни дейности, рибни проходи, включително реконструкции по водовземното съоръжение ще се извършва в имот публична държавна собственост съгласно чл.11 от Закона за водите. В такъв случай, съгласно чл.62, ал.1 от Закона за енергетиката /ЗЕ/ на кандидата да инициира и осъществи процесното ИП за ново водохващане/реконструкция на съществуващо за ВЕЦ следва да е издадено "възмездно право на строеж върху земята по реда на Закона за държавната собственост без търг или конкурс“.

Разбира се, в случая под "земята" следва да се разбират принадлежащите земи на река Янтра, които съгласно §1, т.27 от ДР на ЗВ са земите от леглата на реките, които се заливат при ниво на средните води, които пък са публична държавна собственост по смисъла на чл.11 от ЗВ.

В представеното в сайта на РИОСВ уведомление в рамките на тази процедура ние никъде не откриваме цитиране на какъвто и да било документ за учредяване на възмездно право на строеж в коритото на река Янтра за местоположението на водохващането.

Безспорно е, че правото на строеж в чуждата собственост е най-важния документ, с който кандидатът трябва да се легитимира като правоимащ възложител пред всички държавни органи, включително и пред "компетентните" органи по реда на ЗООС, ЗБР и ЗВ, за да може изобщо да стартират процедурите за реализация на процесното ИП по реда на тези закони. **Това е така и според §1, т.20 от ДР на ЗООС**, където е казано следното:

§ 1. По смисъла на този закон:

20. (изм. - ДВ, бр. 77 от 2005 г.) "Възложител на инвестиционно предложение" е обществен орган, физическо или юридическо лице, което по реда на специален закон, нормативен или административен акт има права да инициира или да кандидатства за одобряване на инвестиционно предложение.

В описанието на процесното ИП никъде не става дума да са предоставени документите, които се изискват в случая за доказване на правата на кандидата да строи в чуждия държавен имот - леглото на река Янтра, т.е. които да му предоставят права да провежда процедури по смисъла на ЗООС, ЗБР и ЗВ. Съгласно разпоредбата на чл.60, ал.3, т.4 от ЗВ, за да се издадат разрешителните по ЗВ, кандидатът трябва да представи и "документи, удостоверяващи съгласието на собствениците на имоти, които ще бъдат засегнати от завиряването и строителството на съоръженията, когато съоръженията не са изградени“, а в случая ще имам реконструкция, изграждане на рибен проход, което е строеж по смисъла на ЗУТ.

Правният извод, който се налага, е, че според наличните и достъпни за обществеността документи НЕ са налице доказателства, че кандидатът има права да инициира и осъществи процесното ИП. В този смисъл кандидатът не отговаря на определението за Възложител от ДР на ЗООС и не може да бъде третиран като такъв от компетентните органи на МОСВ!

Не на последно място в този раздел съобщаваме, че за нови водовземни съоръжения в коритата на реките безусловно важи разпоредбата на чл.46а, ал.5 от ЗВ, именно че разрешителните по чл. 44 и/или чл. 46 не създават вещни права върху имотите, в които се реализират разрешените дейности. Тоест, дори и да се издаде ново разрешително по ЗВ след провеждането на полузаконни процедури към РИОСВ, то не

учредява никакви вещни права, а отчитайки горния порок, въпросното разрешително ще може да бъде в положение на нищожност по всяко едно време.

Ето защо всякакви последващи процедури за въпросното ИП в РИОСВ Велико Търново не трябва да бъдат провеждани въобще поради липса на правоимащ да го осъществи възложител на процесното ИП! Даже и да не би била прекратена сега тази процедура, за да се сдобие с разрешителни по ЗВ кандидатът трябва да представи документите по чл.60, ал.3, т.4 от ЗВ, поради което и за него е по-добре процедурите да се прекратят на най-ранен етап, докато Той не придобие по законовия ред необходимите права за реализация на процесното ИП!

Прочее, конкретно за ВЕЦ-овете Законът за енергетиката е кристално ясен - за тях се издава възмездно право на строеж по реда на Закона за държавната собственост! Никакви разрешителни по ЗВ или друг специален закон!

IV. Установени пороци в съобщението на РИОСВ до „инвеститора“

IV.1 Реализацията на ИП е в директно нарушение на Закона за водите

Съгласно т.2.3. от писмото „Допустимост спрямо Закона за водите (ЗВ)“:

- Дейностите, свързани с водоземане и ползване на повърхностен воден обект, подлежат на разрешителен режим, съгласно чл. 46 от ЗВ, в съответствие с Наредбата за ползването на повърхностни води, приета с ПМС №352 от 14.12.2016 г., обн. ДВ бр. 100/16.12.2016 г.)

- Съгласно чл. 118ж, ал. 1 от ЗВ – „Не се разрешава водоземане от повърхностни води за производство на електроенергия:

4. Когато тази част от реката попада в зони за защита по чл. 119а, ал. 1, т. 5;

5. Когато са въведени ограничения и забрани в плана за управление на речните басейни, свързани с постигане на целите по чл. 156а;“.

- Съгласно §10 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за концесиите – разпоредбата на чл. 118ж, ал. 1, т. 4 от Закона за водите не се прилага за водоземане за водоелектрически централи, които към 9 август 2010 г. са въведени в експлоатация.

Това е директен опит за заобикаляне на Закона, когато едно ИП, реализирано в съвсем друга правна среда, без да бъде оценено съгласно действащото природозащитно законодателство и целите на закона, се опитва да се представи като съществуващо. Не, както изяснихме по-горе, разрешително за ВЕЦ Каломен не съществува в правния мир и то е приключило своето действие към датата на предоставените права, а именно 20.06.2021г., потвърдено и с влизането в сила отказа на директора на БДДР за удължаване на разрешителното поради Нарушение на правата предоставени по разрешително, поради което ВЕЦ е бил запечатан.

Всички последващи инвестиционни намерения към точката на водоземното съоръжения, което, преграждайки реката, оказва най-значително въздействие на водите и видовете предмет на опазване в защитена зона река Янтра, трябва да се оценява като ново хидроморфологично въздействие и да се отнася към действащата нормативна уредба. Още повече, че дори в периода на предходно действащо разрешително, многократно са нарушени разпоредби на действащ ПУРБ цитирани ограничения за водоземане от заповедта за обявяване на 33 река Янтра, при който е трябвало да се извърши служебна актуализация на разрешителното във връзка с предоставени права, но това никога не е правено. В обявлението няма анализ за това, дали параметрите на ИП отговарят на изискванията за допустимо водоземане съгласно заповед за обявяване на 33 река Янтра(за това малко по-долу).

В случая е минала само година от влизането в сила на отказа за удължаване, но от гледна точка на правото, това няма никакво значение. Това можеше да се е случило и след 50 години, от друг инвеститор, с друга цел, например рибарник, промишлени цели и прочие, а

собствеността на преграждащото реката съоръжение, е публично-държавна собственост. Недопустимо е водовземното съоръжение да се приписва на този инвеститор, който както изяснихме, няма никакви права над него.

В тази връзка, забраната по чл. 118ж ал.1, т.4 и т.5 е императивна и не подлежи на коментар. Това, че същият инвеститор, без да има каквито и да било права, се опитва да прави рибен проход, а всъщност да си възстанови работата на неоценената централа е порок, който не бива да бъде допускан.

IV.2 Реализацията на ИП е в директно нарушение на заповедта за обявяване на защитената зона

В разглежданото писмо до инвеститора е цитирана т. 5.8 от заповедта, като е направена обосновка и за неприложимостта на мярката. Възражаваме срещу това. При всички положения, разпоредбите на екологичната оценка на ПУРБ не влизат в противоречие с направените тълкувания, а даже напротив. Съгласно мярка НУ_7 и код на действие НУ_7_1 за защитената зона река Янтра са недопустими всякакви хидроморфологични нови промени, каквото би представлявало неспазване на изискването на заповедта за обявяване, а именно забрана за допускане „усвояване на повече от 30 % от средно-годишния отток на р. Янтра и притоците ѝ за ВЕЦ ....“ И докато за съществуващата ВЕЦ Каломен направеното в писмото на РИОСВ тълкувание вероятно би било допустимо, за новото разрешително, каквато е основната цел на инвестиционното намерение, забраната е категорична и приложима с оглед ЕО на действащ ПУРБ.

Считаме обаче, че не е цитирана правилно заповедта за обявяване, доколкото в случаят с река Янтра забраната по т.5.9 гласи следното:

5.9. съгласуване на инвестиционни предложения за нови ВЕЦ, вкл. чрез надграждане и/или реконструкция на съществуващи бендове, прагове и други съоръженията, изгубили първоначалното си предназначение, с изключение на тези, за които е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

За ВЕЦ Каломен никога не са провеждани или стартирали процедури по чл.31 от ЗБР или поне такава информация няма налична. Никога не е оценявано въздействието върху природни местообитания и видове предмет на опазване, никога не е оценяван кумулативния ефект заедно с още най-малко 5 водохващания за ВЕЦ в района и 33 река Янтра. В тази връзка считаме, че настоящето ИП представено като рибен проход, с цел заобикаляне на директни забрани, а де факто ще доведе до несъществуващо към момента хидроморфологичното въздействие от съществуващ бент на река Янтра, без изобщо да е споменато дори видното от съдебния спор в представените съдебни процедури и причините за отнемането на старото разрешително на титуляра „Станчо Хаджидимитров“ АД, представляващо и ново хидроморфологично изменение от гледна точка на правото, е **абсолютно недопустимо.**

IV.3 Непълно цитиране на мерки в ПУРБ 2016-2021

В становището за допустимост от БДДР е цитирана мярка (НУ_11_1) от Програма за намаляване/смекчаване на хидроморфологичния натиск и запазване и подобряване на екологичното състояние на водните тела, а именно – Изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката (рибни проходи, байпаси и др.).

Тази мярка е приложима за действащи хидроморфологични изменения и безспорно е приложима за частта от ИП, ако имахме едно действащо съоръжения, работата, на което трябва да се подобри.

Отново ще отбележим, че ИП е представено за рибен проход, но де факто се прави опит да се възобнови работата на ВЕЦ в 33 река Янтра, чиято работа с оглед описаното по-горе трябва да се разглежда като ново ИП, поради загубени всякакви права и поради фактът, че титулярът по старото разрешително вече е изградил и получил разрешение за ползване на

строежа на нова сградоцентра – дейност, която никога не е била оценявана съгласно екологичното законодателство, което превръща в нищожни всички издадени актове.

В тази връзка за новото ИП е приложима мярка от действащ ПУРБ НУ_7 „Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.)“, с код на действие НУ_7_1: „Недопускане на нови негативни промени в хидроморфологичния режим (причинени от ВЕЦ, изземване на наносни отложения от язовири, нови водоземания и др.) във водните тела определени като или попадащи в зони за защитана водите“.

Тук ще отбележим, че съгласно изискванията на Рамковата Директива за Води основна цел за проектите на ПУРБ е постигането на добро екологично състояние на повърхностните водни тела до 2027г.

Съгласно ПУРБ 2016-2021г., приложение 4.1.2.1.a „Екологична и химична оценка на повърхностните водни тела по отделни елементи за качество(биологични, физикохимични .....хидроморфологични....елементи за качество, специфични замърсители и приоритетни вещества)“, оценката за повърхностно водно тяло река Янтра с код BG1YN900R1015 е лошо по показател “Оценка по биологичните елементи за качество“, като общата оценка също е Лоша. Няма никакъв шанс същата да се подобри, каквито и рибни проходи да се правят, на които се гледа като на смекчаваща мярка. Единствената приложима мярка за река в подобно екологично състояние би трябвало да е възстановяването на естественото състояние на реката и премахването на преградата, идеалният случай за което е точно в момента, когато няма придобити каквито и да било права за изпозване на съществуващия бент.

Т.е. инвестиционното намерение за възобновяване работата на ВЕЦ Каломен е недопустимо от гледна точка на ПУРБ.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖА РАДЕВА,

Отчитайки приведените по-горе мотиви и доказателства настояваме за незабавно прекратяване на всякакви производства свързани с работата на ВЕЦ Каломен, в опит да се заобиколят изискванията за опазване на река Янтра и възстановяване на екологичното ѝ състояние, което очевидно е влошено, съгласно действащ ПУРБ.

Надяваме се да отчетете, че с направеното описание на инвестиционното намерение далеч не са изяснени бъдещите условията за работа на ВЕЦ Каломен, а направената допустимост спрямо ПУРБ, разглеждайки ИП като ИП за рибен проход, е опит за нагло заобикаляне на законите, забрани в заповедта за обявяване на защитена зона река Янтра и целите, с които са въведени въпросните забрани и ограничения.

Дата 04.07.2023г.

гр. София

Председател: .....

/ инж. Ив. Пандъков /

